

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ДУНАЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ (МАКРО- ТА МІКРОРІВЕНЬ)»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
ОПП	Менеджмент в галузі морського та річкового транспорту
Кафедра	управління в транспортній галузі

Силабус навчальної дисципліни «Економічна теорія (макро- та мікрорівень)» розроблено відповідно до робочої програми освітньої програми «Менеджмент в галузі морського та річкового транспорту».

Силабус схвалено на засіданні кафедри управління в транспортній галузі.

Протокол №1 від «09» вересня 2022 року.

1. ВІДОМОСТІ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Гилка Уляна Леонідівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри управління в транспортній галузі gylka@dinuoma.com.ua тел. 0661262677
Профайл викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?user=L0SVkEoAAAAJ&hl=uk
Сторінка курсу	https://classroom.google.com/u/1/c/NTI3NTg1ODcyMTA2 https://classroom.google.com/u/1/c/NTg2ODc0NzI3NzU2
Консультації	Очні консультації: четверг 13.30 – 14.30 аудиторія 317

2. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основна мета вивчення курсу – вивчення особливостей і спеціальних характеристик морської транспортної галузі, які відрізняють її від інших галузей транспорту, а також формування у здобувачів освіти необхідних знань фундаментальних та прикладних питань економічної теорії, формування системи економічних знань у майбутніх спеціалістів морського транспорту; виховання на основі економічних знань сучасного економічного мислення; розвиток знань і узагальненого сприйняття економічних явищ; формування у майбутніх фахівців знань про систему економічних відносин, нових форм і методів господарювання, вміння використовувати ці знання для визначення шляхів ефективного господарювання в галузі морського та річкового транспорту, формування свого економічного інтересу і визначення оптимальних шляхів його реалізації в умовах ринкових відносин.

Мова навчання – українська.

Статус дисципліни – відноситься до обов'язкової частини циклу професійної та практичної підготовки фахівця.

Вивчення дисципліни «Економічна теорія (макро- та мікрорівень)» є підґрунтям для вивчення таких обов'язкових елементів освітньо-професійної програми «Менеджмент в галузі морського та річкового транспорту», як «Економіка підприємства», «Фінанси, гроші і кредит», «Теорія економічного аналізу» тощо.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації;

ФК6. Здатність діяти соціально-відповідально і свідомо, формувати обґрунтовані

рішення щодо можливості розв'язання проблеми економічного вибору в сучасному світі;

ФК16. Здатність до критичного мислення, оцінки економічних і соціальних аспектів діяльності підприємств морської та річкової галузі.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 18. Демонструвати навички застосовування статистичних та економічних методів оцінки діяльності підприємств морського транспорту.

Кількість кредитів ЄКТС – 9 кредитів.

Форма підсумкового контролю – залік, екзамен.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Економічна теорія (макро- та мікрорівень)» передбачає здобуття здобувачем вищої освіти наступних результатів навчання за навчальною дисципліною:

- знати роль та значення економічної теорії в сучасному суспільстві з ринковими відносинами, в професійній підготовці та діяльності спеціалістів в сфері морського та річкового транспорту;
- знати сучасні наукові досягнення у сфері економіки, сутність економічних законів і економічних категорій, наслідки їх дії, можливості використання в господарській практиці;
- знати сутність і механізм використання методів економічного дослідження, економічних методів оцінки діяльності підприємств морського транспорту;
- знати фундаментальні категорії та закони ринкової економіки, принципи її функціонування, засади функціонування підприємств у ринковій економіці;
- знати основні риси світових економічних систем і тенденцій їх розвитку;
- уміти аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;
- уміти самостійно приймати економічно обґрунтовані рішення у своїй професійній діяльності;
- уміти застосовувати статистичні та економічні методи для оцінки діяльності підприємств морського транспорту;
- уміти розв'язувати складні задачі у галузі морського та річкового транспорту, що потребують інтеграції знань в умовах неповної інформації;
- уміти оцінювати економічні наслідки функціонування підприємств морського транспорту;
- уміти розраховувати показники для обґрунтування управлінських рішень.

3. ПРОГРАМА, СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)		Відповідність моделі НОМУ
	Денна форма навчання (на базі ПЗСО)	Заочна форма навчання	

	Кількість аудиторних годин *	Лекції	Практичні (семинарські)	Лабораторні роботи	Кількість аудиторних годин *	Лекції	Практичні (семинарські)	Лабораторні роботи	
Розділ 1. Загальні основи економічного розвитку									
Тема 1. Предмет та метод економічної теорії	6	4	2						
Тема 2. Потреби та економічні інтереси	6	2	4						
Тема 3. Основні типи економічних систем	4	2	2						
Тема 4. Суспільне виробництво та його результати	6	2	2						
Тема 5. Суть і форми організації суспільного виробництва	6	4	4						
Разом за розділом 1	28	14	14						X
Розділ 2. Основи ринкової економіки									
Тема 6. Економічні відносини власності	4	2	2						
Тема 7. Сутність і еволюція грошей	6	2	4						
Тема 8. Інфляція	4	2	2						
Тема 9. Ринок, його функції, види та механізм функціонування	8	4	4						
Тема 10. Конкуренція і монополія в ринковій економіці	8	4	4						
Тема 11. Поняття ринкової інфраструктури та її елементи	4	2	2						
Тема 12. Формування доходів у ринковій економіці	8	4	4						
Тема 13. Підприємство в системі ринкових відносин. Підприємництво	4	2	2						
Разом за розділом 2	46	22	24						X

Всього аудиторних годин	74	36	38							X
Розділ 3. Закономірності функціонування макроекономіки										
Тема 1. Предмет макроекономіки. Функціонування національної економіки.	4	2	2							
Тема 2. Теорії макроекономічного регулювання.	4	2	2							
Тема 3. Економічна політика держави	4	2	2							
Тема 4. Поняття економічного зростання та економічного розвитку.	4	2	2							
Тема 5. Фактори економічного зростання	4	2	2							
Тема 6. Сучасні моделі функціонування економіки	4	2	2							
Тема 7. Закономірності розвитку міжнародної економіки	4	2	2							
Тема 8. Політика держави в умовах відкритої економіки	4	2	2							
Разом за розділом 3	32	16	16							
Розділ 4. Економічні залежності на рівні мікроекономіки										
Тема 9. Сфера дії мікроекономічних залежностей	4	2	2							
Тема 10. Закони попиту і пропозиції.	4	2	2							
Тема 11. Ціна ринковій економіці. Чинники, що впливають на ціну.	4	2	2							
Тема 12. Формування ціни залежності від моделі ринку	4	2	2							
Тема 13. Структура витрат.	4	2	2							

Економічна ефективність									
Тема 14. Теорії прибутку	4	2	2						
Тема 15. Напрямок використання прибутку	4	2	2						
Разом за розділом 4	28	14	14						
Всього аудиторних годин	60	30	30						
Всього аудиторних годин за рік	134	66	68						
Самостійна робота (години)	136								X
з них на виконання індивідуального завдання **									X
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	270								X

4. АНОТАЦІЇ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Загальні основи економічного розвитку

Тема 1. Предмет та метод економічної теорії.

Розглянуто предмет економічної теорії та етапи розвитку економічної науки, концепції різних шкіл економічної думки, розвиток економічної думки в Україні. Визначено категорії, функції економічної теорії, економічні закони та методи пізнання економічних процесів.

Література [1; 3; 4; 5; 13; 14; 15]

Тема 2. Потреби та економічні інтереси.

Розглянуто економічні потреби суспільства, закон зростання потреб, економічні інтереси та їх види. Досліджено проблему економічного вибору, криву виробничих можливостей, закон спадної граничної корисності споживчого блага і його вплив на поведінку споживача.

Література [1; 3; 4; 7; 10; 13]

Тема 3. Основні типи економічних систем.

Розглянуто типи економічних систем: традиційну, адміністративно-командну, ринкову, змішану. Визначено рішення основних економічних питань різними типами економічних систем.

Література [1; 5; 6; 7; 16; 19]

Тема 4. Суспільне виробництво та його результати.

Розглянуто суспільне виробництво та його структуру. Визначено фактори виробництва. Досліджено економічний закон єдності продуктивних сил і виробничих відносин, процес суспільного відтворення, форми суспільного продукту.

Література [1; 3; 4; 5; 9; 10]

Тема 5. Суть і форми організації суспільного виробництва.

Розглянуто форми суспільного виробництва (натуральна та товарна), типи товарного виробництва. Визначено властивості товару, поняття абстрактної і конкретної праці. Досліджено закон вартості товарного виробництва та теорії вартості.

Література [1; 3; 4; 5; 9; 10; 14]

Розділ 2. Основи ринкової економіки

Тема 6. Економічні відносини власності.

Визначено сутність та економічний зміст власності, суб'єкти і об'єкти власності. Розглянуто класифікацію відносин власності: типи, види і форми власності.

Література [1; 10; 13; 14; 17]

Тема 7. Сутність і еволюція грошей.

Розглянуто виникнення і еволюцію грошей, функції та види грошей, грошовий обіг та його закон, грошову масу, елементи грошової системи, типи грошових систем.

Література [1; 3; 4; 5; 11]

Тема 8. Інфляція

Визначено поняття інфляції, її прояви та причини виникнення, види інфляції. Розглянуто методи подолання інфляції.

Література [1; 3; 5; 6; 9]

Тема 9. Ринок, його функції, види та механізм функціонування.

Визначено сутність та умови виникнення ринку, його функції та види ринків. Досліджено закон попиту та закон пропозиції, поняття ринкової та рівноважної ціни.

Література [1; 3; 4; 7; 12; 16]

Тема 10. Конкуренція і монополія в ринковій економіці.

Розглянуто конкуренцію та її роль у функціонуванні ринку, закон конкуренції, види конкуренції. Визначено суть монополії, причини виникнення та основні форми. Досліджено поняття антимонопольної політики держави та антимонопольного законодавства.

Література [5; 10; 11; 18; 19]

Тема 11. Поняття ринкової інфраструктури та її елементи.

Розглянуто інфраструктуру ринку та її функції, види бірж, функції банківської системи та фінансово-кредитних посередників.

Література [1; 4; 6; 7; 10; 14]

Тема 12. Формування доходів у ринковій економіці.

Розглянуто джерела формування доходів населення, види доходів, форми та системи оплати праці, види ренти. Досліджено поняття зайнятості та безробіття. Визначено причини і наслідки безробіття, державне регулювання зайнятості та безробіття.

Література [1; 5; 6; 7; 9; 11]

Тема 13. Підприємство в системі ринкових відносин. Підприємництво.

Розглянуто сутність, суб'єкти і об'єкти підприємництва, умови та принципи підприємницької діяльності, види та функції підприємництва. Визначено суть підприємства, основні ознаки, функції підприємства. Досліджено правові форми і види підприємств.

Література [1; 6; 8; 9; 11; 17]

Розділ 3. Закономірності функціонування макроекономіки

Тема 1. Предмет макроекономіки. Функціонування національної економіки.

Розглянуто предмет макроекономіки. Досліджено функціонування національної економіки та її макроекономічні показники: суспільний продукт та його склад, кінцева й проміжна продукція, валовий національний продукт (ВНП) та валовий внутрішній продукт (ВВП). Система національних рахунків.

Література [1; 4; 8; 11; 20]

Тема 2. Теорії макроекономічного регулювання.

Розглянуто необхідність державного регулювання ринкової економіки. Визначено форми втручання держави в ринковий механізм. Досліджено класичну теорію макроекономічного регулювання, кейнсіанську теорію, неоконсервативну теорію макрорегулювання, теорію монетаризму, економіки пропозиції, раціональних очікувань. Сутність фіскальної та грошово-кредитної політики держави.

Література [8; 9; 10; 11; 20]

Тема 3. Економічна політика держави

Визначено потребу в державному регулюванні економіки. Розглянуто економічні функції держави та інструменти державного регулювання.

Література [1; 5; 7; 8; 11; 18]

Тема 4. Поняття економічного зростання та економічного розвитку.

Розглянуто поняття економічне зростання, чим воно вимірюється. Розглянуто поняття економічного розвитку. Досліджено екстенсивний і інтенсивний варіанти забезпечення економічного зростання. Визначено супутні (небажані) наслідки економічного розвитку людства; теорія «стійкого» розвитку.

Література [1; 3; 7; 8; 11; 12]

Тема 5. Фактори економічного зростання

Визначено три групи факторів економічного зростання. Розглянуто сутність економічного циклу і його фази, види криз, тривалість економічних циклів, причини циклічних коливань.

Література [1; 4; 9; 10; 11; 13]

Тема 6. Сучасні моделі функціонування економіки

Розглянуто поняття макроекономічної моделі функціонування економіки. Досліджено сучасні моделі функціонування економіки.

Література [1; 11; 15; 17; 20]

Тема 7. Закономірності розвитку міжнародної економіки

Розглянуто поняття світового господарства та міжнародної економічної системи, форми міжнародних економічних відносин, міжнародний поділ праці, міжнародну міграцію капіталу та робочої сили, інфраструктуру міжнародних економічних відносин. Досліджено тенденції розвитку міжнародних науково-технічних зв'язків.

Література [1; 4; 10; 13; 11; 20]

Тема 8. Політика держави в умовах відкритої економіки

Визначено роль і політику держави в умовах відкритої економіки.

Література [5; 7; 10; 11]

Розділ 4. Економічні залежності на рівні мікроекономіки

Тема 9. Сфера дії мікроекономічних залежностей

Визначено предмет, концептуальні основи і методологія мікроекономіки, суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні: індивід, домогосподарство, ділова одиниця (підприємство), держава. Нормативна і позитивна мікроекономіка.

Література [1; 11; 15; 16; 18; 20]

Тема 10. Закони попиту і пропозиції.

Визначено поняття попиту, залежність між ціною і величиною попиту, криву попиту, індивідуальний і ринковий попит, еластичність попиту. Визначено поняття пропозиції, детермінанти пропозиції, зміни в пропозиції, еластичність пропозиції. Розглянуто закони попиту і пропозиції.

Література [1; 4; 9; 11; 17; 20]

Тема 11. Ціна у ринковій економіці, чинники, що впливають на ціни.

Визначено поняття ціни у ринковій економіці, її види та функції. Досліджено чинники, що впливають на ціни. Розглянуто поняття рівноважної ціни.

Література [1; 10; 11; 16; 20]

Тема 12. Формування ціни в залежності від моделі ринку.

Розглянуто поведінку підприємства в умовах досконалої конкуренції, особливості ціноутворення в умовах досконалої конкуренції. Розглянуто підприємство на монопольному ринку, види монополії, економічні та правові бар'єри входження в галузь, стратегію підприємства на ринку монополістичної конкуренції, витрати та визначення ціни в умовах монополістичної конкуренції, нецінова конкуренція. Розглянуто олігопольний ринок, характерні риси й моделі олігополістичного ціноутворення: модель ламаної кривої попиту, тасмна угода, лідерство в цінах.

Література [1; 8; 11; 13; 20]

Тема 13. Структура витрат. Економічна ефективність.

Розглянуто структуру витрат, зовнішні, внутрішні (явні та неявні) витрати виробництва. Досліджено закон спадної віддачі, постійні та змінні витрати, валові і середні витрати, граничні витрати. Розглянуто поняття економічної ефективності в короткостроковий і довгостроковий періоди.

Література [4; 11; 15; 16; 17; 18]

Тема 14. Теорії прибутку.

Розглянуто теорії прибутку. Визначено поняття нормального прибутку, економічного прибутку.

Література [1; 9; 11; 13; 17; 20]

Тема 15. Напрямки використання прибутку.

Досліджено напрямки використання прибутку.

Література [1; 9; 11; 13; 17; 20]

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	План практичних занять
Перший семестр		
1	Тема 1. Предмет та метод економічної теорії.	<p>1. Предмет економічної теорії. Еволюція поглядів на об'єкт економічного дослідження та етапи розвитку економічної науки. Концепції різних шкіл економічної думки.</p> <p>2. Характеристика економічної думки в Україні.</p> <p>3. Мікро- і макрорівень дослідження. Економічні закономірності та економічні закони. Категорії і функції економічної теорії.</p> <p>4. Методи пізнання економічних процесів.</p>
2	Тема 2. Потреби та економічні інтереси	<p>1. Економічні потреби суспільства. Різноманітність потреб та підходи до їх класифікації. Закон зростання потреб. Безмежність потреб як стимул для виробництва.</p> <p>2. Економічні інтереси: сутність та суб'єкти. Види економічних інтересів та їх узгодження.</p>
3	Тема 2. Закон спадної граничної корисності споживчого блага і його вплив на поведінку споживача	<p>1. Обмеженість ресурсів і проблема економічного вибору. Крива виробничих можливостей.</p> <p>2. Споживчі блага як засіб задоволення потреб. Граничне споживче благо і гранична корисність.</p> <p>3. Закон спадної граничної корисності споживчого блага і його вплив на поведінку споживача. Споживчий вибір.</p>
4	Тема 3. Основні типи економічних систем	<p>1. Ключові питання економіки.</p> <p>2. Типи економічних систем: традиційна, адміністративно-командна, ринкова, змішана.</p> <p>3. Рішення основних економічних питань різними типами економічних систем.</p>
5	Тема 4. Суспільне виробництво та його результати	<p>1. Суспільне виробництво, його сфери. Структура суспільного виробництва.</p> <p>2. Фактори виробництва. Робоча сила, предмети праці і засоби праці.</p> <p>3. Єдність продуктивних сил і виробничих відносин. Суспільне відтворення. Необхідний і додатковий продукт.</p> <p>4. Ефективність використання ресурсів і її показники.</p>
6	Тема 5. Суть і форми організації суспільного виробництва	<p>1. Форми суспільного виробництва. Сутність натурального виробництва і його історичні межі.</p> <p>2. Товарне виробництво. Характерні риси та типи товарного господарства.</p> <p>3. Типи товарного виробництва. Економічні переваги товарної форми організації господарства.</p>
7	Тема 5. Товар і його властивості	<p>1. Товар і його властивості. Абстрактна і конкретна праця. Споживча вартість і вартість товару. Мінова вартість, ціна та цінність товару.</p> <p>2. Закон вартості товарного виробництва.</p> <p>3. Теорії вартості.</p>
8	Тема 6. Економічні відносини власності	<p>1. Сутність власності. Економічний зміст власності. Суб'єкти і об'єкти власності.</p> <p>2. Еволюція відносин власності.</p> <p>3. Класифікація відносин власності. Типи, види і форми власності</p>

9	Тема 7. Сутність і еволюція грошей	1. Виникнення і еволюція грошей. 2. Функції грошей. 3. Види грошей.
10	Тема 7. Грошовий обіг, закон грошового обігу	1. Грошовий обіг і його еволюція. Закон грошового обігу. 2. Грошова маса. 3. Характеристика та елементи грошової системи. Типи грошових систем.
11	Тема 8. Інфляція	1. Поняття інфляції, її появи та причини. 2. Види інфляції. 3. Методи подолання інфляції.
12	Тема 9. Ринок, його функції, види та механізм функціонування	1. Сутність та умови виникнення ринку. Функції ринку. Види ринків. 2. Конкуренція та її роль у функціонуванні ринку. Види конкуренції. 3. Національний ринок як система ринків. Класифікація ринків. 4. Моделі ринків.
13	Тема 9. Попит, пропозиція та ринкова рівновага.	1. Закон попиту. Графічне зображення змін попиту. Нецінові фактори попиту. Еластичність попиту. 2. Закон пропозиції. Графічне зображення змін пропозиції. Нецінові фактори пропозиції. Еластичність пропозиції. 3. Ринкова ціна. Рівноважна ціна, ціна попиту, ціна пропозиції. Явища дефіциту і надлишку товарів.
14	Тема 10. Конкуренція в ринковій економіці	1. Конкуренція, її суть і економічні основи. Закон конкуренції. 2. Види економічної конкуренції. 3. Методи конкурентного змагання.
15	Тема 10. Монополія в ринковій економіці	1. Монополія: причини виникнення, суть та основні форми. 2. Антимонопольна політика держави. Антимонопольне законодавство.
16	Тема 11. Поняття ринкової інфраструктури та її елементи	1. Інфраструктура ринку та її функції. 2. Види бірж: товарна, фондова, валютна. Функціонування бірж. 3. Банківська система. Функції банків. Банківська система України. 4. Фінансово-кредитні посередники.
17	Тема 12. Формування доходів у ринковій економіці	1. Джерела формування доходів населення. Види доходів: заробітна плата, рента, прибуток. Принципи розподілу створеного продукту. Перерозподіл доходів. 2. Заробітна плата, її форми. Номінальна і реальна заробітна плата. Форми та системи оплати праці. Мінімальна заробітна плата. 3. Рента – дохід власника за використання землі. Види ренти.
18	Тема 12. Зайнятість і безробіття	1. Поняття зайнятості. 2. Безробіття, його рівень і типи. Причини і наслідки безробіття. 3. Державне регулювання зайнятості та безробіття. Соціальний захист безробітних.
19	Тема 13. Підприємництво. Підприємство в системі ринкових відносин.	1. Підприємництво. Умови та принципи підприємницької діяльності. Суб'єкти та об'єкти підприємництва. 2. Функції підприємництва. 3. Види підприємництва. 4. Підприємство, його суть, основні ознаки, мета функціонування.

		5. Функції підприємства. Правові форми і види підприємств.
Другий семестр		
1	Тема 1. Показники стану національної економіки	1. Макроекономічні показники функціонування національної економіки. 2. Суспільний продукт та його склад. 3. Валовий національний продукт (ВНП) та валовий внутрішній продукт (ВВП). 4. Система національних рахунків.
2	Тема 2. Інструменти макроекономічного регулювання	1. Потреба в державному регулюванні економіки. 2. Форми втручання держави в ринковий механізм. 3. Теорії макроекономічного регулювання. 4. Сутність фіскальної та грошово-кредитної політики держави.
3	Тема 3. Форми втручання держави в ринковий механізм	1. Економічні функції держави. 2. Інструменти державного регулювання. 3. Державний сектор в економіці.
4	Тема 4. Показники вимірювання зростання і розвитку	1. Економічне зростання, його типи. 2. Економічний розвиток країн. 3. Небажані наслідки економічного розвитку людства.
5	Тема 5. Три групи факторів економічного зростання	1. Фактори економічного зростання 2. Економічний цикл і його фази, види криз. 3. Тривалість економічних циклів 4. Причини циклічних коливань
6	Тема 6. Положення теорії «стійкого» розвитку	1. Поняття макроекономічної моделі функціонування економіки. 2. Сучасні моделі функціонування економіки. 3. Теорія «стійкого» розвитку.
7	Тема 7. Структура сучасного світового господарства. Міжнародний поділ праці	1. Поняття світового господарства та міжнародної економічної системи. 2. Форми міжнародних економічних відносин. 3. Міжнародний поділ праці, міжнародна міграція капіталу. 4. Інфраструктура міжнародних економічних відносин.
8	Тема 8. Критерії вибору економічної стратегії держави	1. Роль і політика держави в умовах відкритої економіки. 2. Критерії вибору економічної стратегії держави.
9	Тема 9. Характеристики мікроекономічних процесів	1. Предмет, концептуальні основи і методологія мікроекономіки. 2. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. 3. Нормативна і позитивна мікроекономіка.
10	Тема 10. Математичне графічне відображення законів попиту і пропозиції	1. Поняття попиту, залежність між ціною і величиною попиту, криву попиту, індивідуальний і ринковий попит, еластичність попиту. 2. Поняття пропозиції, детермінанти пропозиції, зміни в пропозиції, еластичність пропозиції. 3. Закони попиту і пропозиції та їх математичне відображення.
11	Тема 11. Складові формування ціни	1. Поняття ціни у ринковій економіці, її види та функції. 2. Чинники, що впливають на ціни. 3. Поняття рівноважної ціни.
12	Тема 12. Вибір ціни адекватно моделі	1. Поведінка підприємства в умовах досконалої конкуренції, особливості ціноутворення в умовах

	ринку	досконалої конкуренції. 2. Стратегія підприємства на ринку монополістичної конкуренції. 3. Олігопольний ринок, характерні риси й моделі олігополістичного ціноутворення.
13	Тема 13. Постійні та змінні витрати: розрахунки та графіки	1. Структура витрат: зовнішні, внутрішні (явні та неявні) витрати виробництва. 2. Закон спадної віддачі, постійні та змінні витрати, валові і середні витрати, граничні витрати. 3. Поняття економічної ефективності в короткостроковий і довгостроковий періоди.
14	Тема 14. Нормальний прибуток і економічний прибуток	1. Поняття нормального прибутку. 2. Поняття економічного прибутку. 3. Теорії прибутку.
15	Тема 15. Обґрунтування ефективності використання прибутку	1. Напрямки використання прибутку.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Перелік видів самостійної роботи:

- опрацювання лекційного матеріалу; контроль здійснюється шляхом опитування на практичних заняттях;
- самостійне опрацювання окремих розділів навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних занять.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Не передбачено.

8. ПОЛІТИКА КУРСУ

Освоєння дисципліни «Економічна теорія (макро- та мікрорівень)» передбачає відвідування лекційних та практичних занять, виконання індивідуальних завдань (курсової роботи), а також самостійну роботу.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Зміст самостійної роботи визначається програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача, які передбачають можливість проведення самоконтролю. Самостійна робота може виконуватися в бібліотеках, аудиторіях Інституту, а також за місцем проживання здобувача вищої освіти. У випадку виникнення запитань за темами, винесеними на самостійне вивчення, здобувач може отримати необхідну консультацію викладача (за розкладом).

Частина матеріалу навчальної дисципліни, передбачена навчальним планом для самостійного засвоєння, виноситься на екзамен разом з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

У разі невідвідування занять з поважної причини (підтвердженої відповідними довідками), здобувач освіти самостійно вивчає пропущений матеріал.

Після вивчення навчальної дисципліни проводиться іспит/залік в усній/письмовій формі.

Іспит – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачами освіти теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр.

Залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння особою, яка навчається, навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання цією особою певних видів робіт на практичних або лабораторних заняттях. Семестровий залік не передбачає обов'язкову присутність здобувача вищої освіти.

Іспит/залік проводиться за графіком освітнього процесу та згідно з розкладом екзаменаційної сесії.

Іспит передбачає відповідь на білет. Білет включає – наприклад-два теоретичних запитання та практичне завдання. Перелік питань до іспиту надається здобувачам освіти на початку семестру. Практичні завдання розв'язуються на практичних або семінарських заняттях впродовж семестру. На підготовку усної відповіді за екзаменаційним білетом надається 20-30 хвилин

Знання та вміння здобувачів вищої освіти оцінюються за шкалою, визначеною Інститутом.

Здобувачам вищої освіти, які одержали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість до початку наступного семестру (для здобувачів освіти заочної форми навчання до наступної лабораторно-екзаменаційної сесії). При цьому повторне складання іспитів/заліків допускається не більше двох разів: один раз – викладачу, другий – комісії, яка створюється навчально-методичним відділом.

Здобувачі вищої освіти, які не з'явилися на екзамен/залік без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

9. ВИМОГИ ВИКЛАДАЧА

Основними вимогами викладача навчальної дисципліни «Економічна теорія (макро- та мікрорівень)» до здобувача вищої освіти є:

- відвідування лекційних занять за розкладом (*відповідно до навчальної дисципліни*);
- активність під час практичних занять (*відповідно до навчальної дисципліни*);
- конструктивно підтримувати зворотний зв'язок на всіх заняттях;
- взаємодія викладач-студент базується на засадах взаємоповаги, такту та коректної поведінки;
- письмові роботи слід здавати у встановлені строки; за несвоєчасну здачу робіт оцінка знижується;
- здобувачі освіти, які не виконали заплановані завдання, до екзамену/заліку не допускаються.

Неприпустимо:

- відсутність на заняттях без неповажної причини;
- користування гаджетами під час навчальних занять з особистих потреб;
- списування при складанні іспиту/заліку;
- проходження процедур контролю замість себе іншими особами; виконання навчальних завдань для інших осіб; здача навчальних завдань, підготовлених іншими особами;
- використання робіт (рефератів, курсових, контрольних, і ін.) виконаних іншими особами в якості результатів своєї праці;
- відвідування занять в одязі, що не відповідає вимогам навчального закладу;
- порушувати тишу в приміщеннях загального доступу, призначених для навчальної та наукової діяльності.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Здобувачі вищої освіти опановують зміст навчальної дисципліни з наступних

видів навчальної роботи: *опрацювання лекційних матеріалів; підготовка до практичних занять; розв'язання задач на практичних заняттях; виконання курсової роботи - відповідно до навчальної дисципліни.*

Поточне оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється у вигляді демонстрації їх результатів навчання та оцінювання: *усної відповіді на питання лекційного курсу; розв'язання задач, тестових завдань; виступу на практичних заняттях - відповідно до навчальної дисципліни.*

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни з урахуванням результатів поточного контролю.

Форма підсумкового контролю: *екзамен.*

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ з/п	Результати навчання за навчальною дисципліною	Методи демонстрації	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною (за потребою).
1	знати основні системи економічних знань, базові передумови їх розвитку та вплив на економічні процеси.	усні відповіді на питання теоретичного матеріалу, тестування з певного розділу (теми), з певних окремих питань лекційного курсу.	Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Економічна теорія», Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни «Економічна теорія (макро- та мікрорівень)». Частина 1, стенд.
2	уміти обґрунтовувати рекомендації щодо застосування досягнень світової, європейської та української економічної науки при розробці економічної політики держави;	усні відповіді на питання теоретичного матеріалу, тестування з певного розділу (теми), з певних окремих питань лекційного курсу.	Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Економічна теорія», Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни «Економічна теорія (макро- та мікрорівень)». Частина 1, стенд.
3	знати сучасний теоретико-методологічний інструментарій дослідження проблем функціонування та розвитку відкритої національної економіки;	усні відповіді на питання теоретичного матеріалу, тестування з певного розділу (теми), з певних окремих питань лекційного курсу.	Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Економічна теорія», Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни «Економічна теорія (макро- та мікрорівень)». Частина 1, стенд.
4	уміти використовувати набуті знання для модифікації та адаптації наявного методологічного доробку до дослідження конкретної економічної проблематики в сфері морського та річкового транспорту.	усні відповіді на питання теоретичного матеріалу, тестування з певного розділу (теми), з певних окремих питань лекційного курсу.	Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Економічна теорія», Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни «Економічна теорія (макро- та

			мікрорівень)». Частина 1, стенд.
5	- знати основи аналізу і взаємодії попиту і пропозиції в сфері морського та річкового транспорту.	усні відповіді на питання теоретичного матеріалу, тестування з певного розділу (теми), з певних окремих питань лекційного курсу, розв'язання задач, вправ, виконання певних розрахунків.	Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Економічна теорія», Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни «Економічна теорія (макро- та мікрорівень)». Частина 1, стенд.
6	- уміти систематизувати та аналізувати інформацію щодо факторів, які впливають на якість та ефективність продукції морського транспорту	усні відповіді на питання теоретичного матеріалу, тестування з певного розділу (теми), з певних окремих питань лекційного курсу, виступ на практичних заняттях з рефератом, в дискусії.	Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Економічна теорія», Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни «Економічна теорія (макро- та мікрорівень)». Частина 1, стенд.

11. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ ЗА НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ

Оцінка за шкалою ВНЗ	Оцінка за національною шкалою	Критерії
Оцінка «А»	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - демонструє відмінні знання та виконує завдання з незначною кількістю помилок; - без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; - глибоко та всебічно розкриває зміст питань, які обговорюються, аргументовано та логічно викладає матеріал, володіє культурою мови; - показує вміння формулювати висновки та узагальнення за питаннями теми, здатність аналізувати навчальний матеріал; - виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних проектів і завдань; - виконує і акуратно оформлює завдання для самостійної роботи;
Оцінка «В»	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - демонструє знання вище середнього рівня та виконує завдання з кількома помилками; - знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; - розкриває згідно з програмою дисципліни зміст питань, які обговорюються, але допускає окремі неточності; - формулює висновки та узагальнення з окремих питань, логічно викладає свої знання; - виконує індивідуальні проекти і завдання для

		самостійної роботи; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї.
Оцінка «С»	Добре	- демонструє знання середнього рівня та виконує завдання з кількома помилками або окремими неточностями; - вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає аргументи на підтвердження вивченого матеріалу; - розкриває згідно з програмою дисципліни зміст питань, які обговорюються, але не досить повно й аргументовано викладає матеріал; - формулює висновки з окремих питань; - виконує індивідуальні проекти і завдання для самостійної роботи з певною кількістю помилок; - вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, здатний застосовувати його на практиці.
Оцінка «D»	Задовільно	- демонструє задовільні знання та виконує завдання з певною кількістю суттєвих недоліків; - не виявляє належної активності при обговоренні питань; - відповідає на окремі питання; - формулює висновки з окремих питань; - виконує індивідуальні проекти і завдання для самостійної роботи, але не виявляє належної старанності; - може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень.
Оцінка «E»	Задовільно	- демонструє знання на рівні мінімальних вимог та виконує завдання зі значною кількістю суттєвих недоліків; - відповідає на окремі питання, які обговорюються; - виконує завдання для самостійної роботи зі значною кількістю суттєвих недоліків; - не виявляє належної активності при обговоренні питань; - неохайно виконує індивідуальні завдання; - володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.
Оцінка «FX»	незадовільно	- не володіє навчальним матеріалом на рівні мінімальних вимог; - не здатний виконати завдання у повному обсязі; - поверхнево розкриває зміст питань, які розглядаються, будуючи відповіді на звичайному повторенні навчального матеріалу без його осмислення; - допускає суттєві помилки під час усних та письмових відповідей; - неохайно виконує індивідуальні завдання;

		<ul style="list-style-type: none"> - не виявляє активності на заняттях при обговоренні питань; - не виявляє старанності при виконанні завдань для самостійної роботи.
--	--	---

12. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Перший семестр (залік)

1. Предмет та функції економічної теорії.
2. Основні етапи і напрямки розвитку економічної теорії.
3. Характеристика економічної думки в Україні
4. Методи пізнання економічних процесів.
5. Економічні закони, їх об'єктивний характер. Економічні категорії.
6. Економічні потреби суспільства. Закон зростання потреб.
7. Економічні інтереси і їх класифікація.
8. Обмеженість ресурсів і виробничі можливості. Крива виробничих можливостей.
9. Закон спадної граничної корисності споживчого блага і його вплив на поведінку споживача.

Споживчий вибір.

10. Суспільне виробництво, його сфери. Структура суспільного виробництва.
11. Фактори виробництва. Робоча сила, предмети праці і засоби праці.
12. Продукт як результат втілення чинників виробництва. Необхідний і додатковий продукт.
13. Суть суспільного відтворення. Типи відтворення.
14. Форми суспільного продукту.
15. Сутність натурального виробництва і його історичні межі
16. Товарне виробництво. Характерні риси товарного господарства. Типи товарного виробництва.

виробництва.

17. Товар і його властивості.
18. Закон вартості, його сутність та функції.
19. Суть власності як економічної категорії. Об'єкти і суб'єкти власності.
20. Типи, види і форми власності.
21. Гроші. Функції та види грошей.
22. Грошовий обіг. Закон грошового обігу. Грошова маса.
23. Інфляція, її суть, причини і види.
24. Соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика держави.
25. Сутність ринку, суб'єкти і об'єкти ринку. Функції ринку.
26. Ринковий попит. Закон попиту. Нецінові чинники попиту.
27. Ринкова пропозиція. Закон пропозиції. Нецінові чинники пропозиції.
28. Суть і механізм утворення ринкової ціни. Рівновага попиту і пропозиції. Явища дефіциту і надлишку товарів.

надлишку товарів.

29. Класифікації ринків і їх характеристика.
30. Конкуренція та її роль у функціонуванні ринку. Види конкуренції.
31. Моделі ринків: чиста (досконала) конкуренція, монополія, монополістична конкуренція, олігополія.
32. Поняття ринкової інфраструктури та її основні елементи.
33. Джерела формування доходів населення. Види доходів: заробітна плата, рента, прибуток.
34. Заробітна плата. Форми та системи оплати праці.
35. Безробіття і зайнятість населення. Наслідки безробіття.
36. Підприємництво: сутність, умови розвитку та функції. Види підприємництва.
37. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки, його ознаки. Класифікація підприємств.

Другий семестр (екзамен)

1. Макроекономічні показники функціонування національної економіки.
2. Суспільний продукт та його склад.
3. Валовий національний продукт (ВНП) та валовий внутрішній продукт (ВВП).
4. Система національних рахунків.
5. Потреба в державному регулюванні економіки.
6. Форми втручання держави в ринковий механізм.
7. Теорії макроекономічного регулювання.

8. Сутність фіскальної та грошово-кредитної політики держави.
9. Економічні функції держави.
10. Інструменти державного регулювання.
11. Державний сектор в економіці.
12. Економічне зростання, його типи.
13. Економічний розвиток країн.
14. Небажані наслідки економічного розвитку людства.
15. Фактори економічного зростання
16. Економічний цикл і його фази.
17. Види криз, тривалість економічних циклів.
18. Причини циклічних коливань
19. Поняття макроекономічної моделі функціонування економіки.
20. Сучасні моделі функціонування економіки.
21. Теорія «стійкого» розвитку.
22. Поняття світового господарства та міжнародної економічної системи.
23. Форми міжнародних економічних відносин.
24. Міжнародний поділ праці і інтернаціоналізація економіки.
25. Інфраструктура міжнародних економічних відносин.
26. Роль і політика держави в умовах відкритої економіки.
27. Критерії вибору економічної стратегії держави.
28. Предмет, концептуальні основи і методологія мікроекономіки,
29. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні.
30. Поняття попиту, залежність між ціною і величиною попиту, криву попиту, індивідуальний і ринковий попит, еластичність попиту.
31. Поняття пропозиції, детермінанти пропозиції, зміни в пропозиції, еластичність пропозиції.
32. Закони попиту і пропозиції та їх математичне відображення.
33. Поняття ціни у ринковій економіці, її види та функції.
34. Чинники, що впливають на ціни.
35. Поведінка підприємства в умовах досконалої конкуренції, особливості ціноутворення в умовах досконалої конкуренції.
36. Стратегія підприємства на ринку монополістичної конкуренції.
37. Олігопольний ринок, характерні риси й моделі олігополістичного ціноутворення.
38. Структура витрат: зовнішні, внутрішні (явні та неявні) витрати виробництва.
39. Закон спадної віддачі, постійні та змінні витрати, валові і середні витрати, граничні витрати.
40. Поняття економічної ефективності в короткостроковий і довгостроковий періоди.
41. Нормальний прибуток і економічний прибуток.
42. Теорії прибутку.
43. Напрямки використання прибутку

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Гилка У.Л. Конспект лекцій з дисципліни «Економічна теорія» для курсантів спеціальності 073 «Менеджмент» спеціалізації «Менеджмент в галузі морського та річкового транспорту»/ [уклад.Гилка У.Л.] ; – Ізмаїл, 2020. – 126 с.
2. Гилка У.Л. Методичні вказівки до виконання курсових робіт з дисципліни «Економічна теорія» для курсантів спеціальності 073 «Менеджмент» / [уклад. Гилка У.Л.]; – Ізмаїл, 2020. – 40 с.
3. Гилка У.Л. Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни «Економічна теорія (макро- та мікрорівень)». Частина 1. Ізмаїл, 2022. 109 с.
4. Гронтковська Г. Е., Косік А. Ф., Ряба О. І. Економічна теорія : навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни. Рівне: НУВГП, 2010. 369 с.

5. Економічна теорія : навчальний посібник / О.В. Стефанишин та ін. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 335 с.
6. Мацелюх Н. П., Максименко І. А. Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Київ : Центр учб. літ., 2016. 226 с.
7. Основи економічної теорії в структурно-логічних схемах : навч. посіб. / за ред. Л. С. Шевченко. Харків : Право, 2010. 144 с.
8. П'ясецька-Устич С.В., Герзанич В.М. Економічна теорія: навчально-методичний комплекс для студентів неекономічних спеціальностей. Ужгород : Ліра, 2014. 122 с.
9. Скорик Г.І., Барінов В.В., Швецова М.Б. Економічна теорія : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 185 с.
10. Стрішенець О.М., Ліщук В.І., Єлісеєва Л.В. Економічна теорія : навчальний посібник. Луцьк : Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2014. 236 с.
11. Холявко Н.І., Гонга О.І. Економічна теорія : навчальний посібник. Чернігів : Чернігівський національний технологічний університет, 2014. 218 с.

Допоміжна

11. Білецька Л. В., Білецький Л. В., Савич В. І. Економічна теорія : Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 652 с.
12. Ватаманюк З., Панчишин С. Вступ до економічної теорії : курс лекцій. Частина 1. Львів : Новий світ, 2005. 352 с.
13. Економічна теорія : підручник / за ред. В.М. Тарасевича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 784 с.
14. Економічна теорія : Політекономія : підручник / за ред. В. Д. Базилевича. Вид. 5-те. Київ : Знання – Прес, 2006. 719 с.
15. Мочерний С.В., Мочерна Я.С. Політична економія: навч. посіб. Вид. 2-ге, випр. і допов. Київ: Знання, 2007. 684с.
16. Панчишин С. М., Островерх П. І., Буняк В. Б. Аналітична економія : Макроекономіка і мікроекономіка : підручник: у 2 кн. Київ: Знання, 2009. 723 с.; 526 с.

14. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

Допускається використання будь-яких відкритих інтернет-ресурсів за тематикою дисципліни.

1. Інститут економіки і прогнозування НАН України : веб-сайт. URL: <http://www.ief.org.ua>
2. Бібліотека імені В.Вернадського. веб-сайт. URL: <http://www.nbu.gov.ua>
3. Державний комітет статистики України веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Міжнародний центр перспективних досліджень веб-сайт. URL: <http://www.icps.kiev.ua>